

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1705

IV. De Extrema, five infirmorum Unctione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62620](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62620)

potestatis excellentia abunde denotatur. Si, quemadmodum in Ordinationibus ceteris, sic etiam in Episcopali consecratione Materia Remota & Proxima consideretur, satisfaciens Bonacina, pro Remota ipsas manus Episcopales, & istarum super consecrandi caput impositionem pro Proxima Materia assignans, *disp. 8. de Sacram. q. unic. p. 3. n. 10.*

ARTICULUS IV.

De Extrema, sive infirmorum Unctione.

SUMMARIUM.

40. Ratio nominis,
41. Et notabilis effectus hujus Sacramenti,
42. A Christo Domino cum Penitentia Sacramento instituitur.
43. Materia ejus Remota est Oleum benedictum:
44. Cui non benedictum quantitate minori,
45. Non majori admisceri, salva benedictione, potest.
46. Oleum novum in Extrema Unctione est adhibendum.
47. Materia Proxima est unctio in quinque sensibus.
48. Non tamen necessarii in omnibus, nisi ex precepto Ecclesie.
49. Forma sunt verba, Per hanc Sanctam Unctionem &c. indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti per visum &c.
50. Quae saltem virtualiter deprecatoria esse, est necesse.
51. Subiectum est homo baptizatus, ad mortem infirmus,
52. Et aliquando usus ratione.

53. Sacramenti hujus recipiendi per se nulla,
54. Per accidens saepe obligatio est,
55. Ejus minister est presbyter parochialis.
56. Non alii sacerdotes, seclusa delegatione ac necessitate.
57. Id petentibus infirmis ministranda obligatio gravis est:
58. Nisi justa causa excuset.

Quinta unctio Extrema nuncupatur, quae fidelibus tantum infirmis, in extremo vita termino vel periculo continuis, confertur, *c. Unic. §. Prima*, juxta Apostolicum illud, *Infirmatur quis in vobis, inducat presbyteros Ecclesiae, & versus super eum, ungentes oleo in nomine Domini: & Oratio fidei salvabit infirmum & alleviabit eum Dominus: & si in peccatis sit, dimittentur ei*, Jacobi cap. 5. v. 14. & 15. quibus verbis Apostolicus complexus est hujus Sacramenti effectum: cum per se principaliter quidem conferat gratiam habitualem, secum trahentem auxilia & gratias praeventivas, quibus aegroti animus alleviatur ac roboratur, ad morbi molestias ac labores levius tolerandos, & fortius resistendum tentationibus demonis calcaneo insidiantis; minus principaliter verò tollat reliquias peccatorum: & venialium, imò per accidens aliquando (quando scilicet cum sola attritione Sacramentum hoc suscipitur ab eo, qui peccati mortalis nondum expiati immemor, aut ejus quidem memor est, sed contritum se credit, cum solum sit attritus) mortalium remissionem, ac demum corporis, si saluti animae expedierit, sanitatem operetur, Suarez 3. p. disp. 41. s. 1. n. 11. & 12. Valentia Tom. 4. disp. 8. q. 1. p. 3. & Gabriel Tract. 26. disp. unic. cap. 5. n. 5. & Gabriel Est.

bat *Experient. tract. 8. à n. 909.* id etiam defuentes ex S. Synodi Trident. *Sess. 14. cap. 2. & can. 2. de Extrema Unct.*

42. Est ergo Unctio hæc Novæ legis Sacramentum, ad salutem mentis vel etiam corporis per unctionem olei & orationem Sacerdotis homini ægrotanti & vitâ periclitanti conferendum, à Christo Domino ordinatum, ut colligitur imprimis ex sententia Apostoli recitata, ubi verba, *In nomine Domini* idem denotant, quod secundum ritum à Christo domino institutum: sicut fideles *In nomine JESU Christi*, hoc est, secundum ritum à Christo JESU institutum, baptizati dicuntur *Act. cap. 10. v. 48. & cap. 19. v. 5.* Innocent. I. *Epistol. ad Decentium Eugubinum Episc. cap. 8.* & Coninck *Tom. 2. disp. 19. dub. 1.* Deinde ex traditione & praxi Ecclesiæ, tam Orientalis quàm Occidentalis. Demum ex Conciliis Oecumenicis Florent. in *Decreto Fidei §. Quintum & Trident. Sess. 14. cap. 1. can. 1. & 2. de Extrema unct.*

De tempore institutionis variant D. D. &, licet aliqui Sacramentum hoc à Christo institutum existimârint, quando Apostoli ab eo ad prædicationem Evangelii missi sunt; post hæc enim *Ungebant oleo multos & sanabant*, Marci *cap. 6. v. 13.* Verisimilius tamen hoc loco Extremæ unctionis Sacramentum solummodo adumbratum sive, ut *cap. 1. cit. S. Synodus* loquitur *insinuatum*: institutum autem est post gloriosam Resurrectionem, Joan. *cap. 20. v. 22.* quò tempore perfecte institutum est Sacramentum Pœnitentiæ, cujus extrema Unctio est consummativa; cum hanc conferendi potestas peccata remittendi potestatem supponat; ut adeò utrumque Sacramentum simul institutum, cum S. Chrystomo *Lib. 3. de Sacerdotio post pr. & Origene Homil. 2. Numer. rectè doceant Suarez 3. p. disp. 39. f. 2.*

num. 5. & Laiman Lib. 5. tract. 8. cap. 1. n. 2.

Materia ejus Remota est Oleum olivarum, ab Episcopo benedictum, Concil. Florent. *S. Quintum & Trident. cap. 1. cit.* seclusâ Apostolicâ commissione vel privilegio; cum, sicut Chrismatis, sic & Olei infirmorum benedictionem simplici sacerdoti committi à Papapossè, cum Cajetano *2. 2. q. 72. art. 3.* & aliis tradant Bonacina *de Sacram. disp. 7. q. Unic. p. 2. v. 3.* Barbosa *de Offic. Parochi cap. 22. n. 24.* & novissimè Illung *Theolog. Practic. tract. 6. disp. 7. n. 2.* quòd ejus benedictio de facto à sacerdote simplici peragatur in Ecclesia Orientali, isque istos mos à Clemente VIII, approbatus sit in Instructione de Ritibus Græcorum, relatâ ejus *Constitut.* quæ incipit *Sanctissimus edita 31. Augusti 1595.* Ubi

Dubium est, an istius Sacramenti materia sit oleum non benedictum, quando admiscetur oleo benedicto. Quare in re interest, quâ quantitate non benedictum admixtum sit benedicto; nam primo, si quantitate minori v. g. duobus uncis benedicti una non benedicti admixta sit, totum oleum benedictum censetur, c. *Quod in dubiis 3. in fine de Consec. Ecclesi.* Ratio est; quia magis dignum ad se trahit id, quod minus dignum est; ac proinde olei benedicti quantitas major ad se trahit minorem quantitatem non benedicti, arg. *l. Que religiosi 43. ff. de R. V. Gloss. in c. cit. V. Consecraturum*, & huic suum effectum communicat, si major benedicti quantitas sit. Secundo, si olei benedicti minor major aut æqualis quantitas non benedicti affusa sit, non solum hoc benedictum non evadit: sed id etiam, cui affusum est, benedictionem amittit. Ratio est; quia major pars seu quantitas non trahitur ad formam partis minoris, sed vice versa potius minor pars

nor pars trahitur ad formam majoris. Neque refert; quod minor sacra & benedicta dignior sit; quia ab hoc minus dignum ad se trahitur iis solum casibus, quibus dignioris virtus naturalis est major; cum si, ut Sylvester *V. Aqua n. 3.* rectè arguit, à magis digno ad se minus dignum traheretur indiscriminatim, olei vel aquæ benedictæ guttæ unicæ, non benedictæ vasi integro benedictionem communicandi vis adstruenda foret: quod quàm absurdum sit, nemo non videt. Tertio, si oleo benedicto major quantitas non benedicti, non simul, sed successivè & ex intervallo ita admisceretur, ut eodem tempore affusi & permixti quantitas benedicto, cui admiscetur, minor semper sit, illud tanquam minus dignum ad se trahetur à digniori, *arg. l. cit.* Sicut in simili Ecclesiam, cujus partes successivè omnes destructæ ita sunt, ut semper pars Ecclesiæ major stet, totam consecratam cenferi novæque consecratione opus non esse, *Lib. 3. tit. 40. n. 24.* statuetur. Atque ita cum Sylvestro *cit. n. 3.* dubitationem hanc resolvunt Azor *p. 2. Institut. lib. 9. cap. 15. q. 6.* Diana *p. 1. tract. 3. resol. 15.* Barbosa *in c. cit. n. 5.* Gonzalez *ibid. n. 1.* Gobat *Experient. tract. 8. n. 786.* & Pärching *ad Rubr. de Consec. Eccl. n. 9.*

Neque huic & primæ resolutionis parti adversatur; quod in sanguinem Christi non convertatur vinum non consecratum, in minori quantitate admixtum consecrato; quia inter Consecrationem vini & olei vel aquæ benedictionem latum est discrimen; cum Consecratio inducat immutationem substantiæ panis & vini in corpus & sanguinem Christi: non etiam benedictio olei vel aquæ per preces Ecclesiæ: quarum precum & orationum vis ex dispositione Ecclesiæ etiam ad oleum & aquam puram postea admixtam

minori quantitate porrigitur, *Quod in dubiis cit.* licet consecratio ex institutione divina non nisi circa materiam ei præsentem & quando verba physice præferuntur, operetur, ut cum S. Thoma *3. 2. q. 77. art. 8.* advertunt Suarez *3. p. disp. 54. s. 2.* & Lugo *de Eucharist. disp. 10. s. 2. n. 41.*

Quare, si oleum consecratum pro aliquo anno non sufficere, parochus advertens, illi non consecratum, sed minori quantitate admisceret, ita mixtum, quod totum consecratum evadat, in extremis necessitatibus adhiberi ab eo posse, præter alios docent *cit.* Barbosa *cap. 22. n. 26.* & Gobat *à n. 786.* apud quem videtur Marchant. *Pastoral. resol. tract. 4. de Sacram. cap. 4. in fine.* de mixtione successivè iterata non parum ambigens, piscopos obsecrat, ut oleum sacrum maxime infirmorum in majori quantitate distribuant; ne incauta mixtione Sacramenti materia dubia evadat.

Oleum etiam novum, sive eodem benedictum, in infirmorum intentionibus adhiberi ex traditione Apostolica Fabianus Papa præcepit *can. Litterar. disp. 3. de Consec.* nisi aliud exigat necessitas; hæc enim urgente, vetere oleo, donec novum ab Episcopo petitum transmittatur, inungi morituros posse, censent *cit.* Laiman *cap. 2. n. 4.* & Barbosa *n. 35.*

Proxima hujus Sacramenti Materiam est Unctio olei benedicti, Jacobi *cap. cit. p. 14.* Concil. Florent. *§. Quintum* & Trident. *cap. 1. cit.* quæ, ut cetera Sacramenta sub forma crucis, *can. Non quid 10. junctâ Glossâ V. Nisi cruce.* *lib. 5. de Consec.* & in quinque sensibus, sicut secundum *§. Quintum cit.* in septem corporis partibus, videlicet in oculis, auribus, naribus, in ore, in manibus, pedibus & renibus fieri debet: ex quibus renibus unctio in feminis semper, & ferme etiam in Bal-

in Religiosis omittitur ob decentiam & honestatem. Locū pedum etiam alicubi pectus inungi testatur *cit.* Gobat n. 792. Quinque autem sensuum aut vicinarum ipsis partium inunctionem semper & ubique ipsius Sacramenti necessitate adhibendam, sententia est frequentiori DD. calculo approbata & communi Ecclesie usu præcipue fulta: cui & DD. auctoritati licet multum tribuant, & unktionum quinarium, quando absque gravi salutis periculo potest, semper adhibendum afferant, ad valorem tamen Sacramenti non omnium, sed alicuius saltem sensus seu corporis partis, unktionem sufficere, non solum probabile, ut cum multis magni nominis TT. vult *cit.* Gobat n. 794. sed probabilius esse, cum nonnullis aliis censeat Illfung *cit. disp. 7. n. 4.* quod totius unktionum quinarii necessitas neque ex initio recitatis Apostoli verbis, neque ex Conciliis, neque efficaci ratione evincatur: ex Ecclesie autem praxi plus, quam omnes quinque sensus aut ex singulis duplicatis saltem unum ungenti gravis obligatio, non desumatur. Quin apud laudatum Gobat quatuor Germanie nostrae diocesum usu receptum, earumque Pastoralibus, præsertim Mechliniensis *cap. 9.* expressum est, in morbis valde contagiosis & peste grassante unum saltem sensum magis expositum inungendum, adhibitis verbis, *Per istam sanctam unktionem & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Deus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum & incessum, Amen.*

49. Forma sunt jam relata verba, in singulorum sensuum inunctionibus repetita, ut in singulis ejus duntaxat, qui actu inungitur, sensus nomen exprimitur, §. *Quintum & cap. 1. cit.* ex quibus ea saltem verba, quibus denotatur unctio cum deprecatione, ut infirmo peccata à Deo

remittantur, ad extremæ unktionis substantiam pertinere, ait *cit.* Gobat n. 800. Illfung autem pro substantialibus ea solum habet, *Per unktionem indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti;* ut piissimæ Dei misericordie, & singulorum sensuum sive organorum inunctorum expressio de solius præcepti necessitate adhibeatur, Dissentit & expressionem illorum essentialiam esse, ait Palao *Tract. 26. disp. unie. p. & n. 4.*

Dubium & controversia est an ad 50. hujus Sacramenti essentiam pertineant verba Deprecatoria: cui aniam præbet praxis Ecclesie Mediolanensis, utentis hæc Formâ, *Ungo te oleo sanctificato in nomine Patris & Filii & Spiritus sancti, ut move militis uncti preparatus ad certamen aëreas superare possis potestates:* cui similis Forma refertur in *Libro Sacramentali Venetorum à Leone X. approbato.* Unde *cit.* Suarez *disp. 40. f. 3. n. 8.* pro valida etiam habet formam, *Ungo te oleo sancto, ut Deus tibi remittat, quidquid deliquisti;* & verba Deprecatoria non Sacramenti, sed Præcepti solius necessitate adhibenda, veteres quidam existimant, contra S. Thomam in *4. dist. 28. q. 1. art. 4. quæstione. 2. ad 3.* & præcipui nominis TT. alios, S. Doctorem secutos: quorum in speciem pugnantes Opiniones in concordiam facile reducuntur, si ad Sacramenti valorem necessaria dicantur verba Deprecativa, vel formaliter ut sunt, *Per hanc sanctam unktionem indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti;* vel saltem virtualiter & quoad mentem sensumque proferentis, ut sunt, *Ungo te, ut indulgeat tibi Deus, quidquid deliquisti,* vel *Ungo te, ut preparatus ad certamen superare valeas aëreas potestates* & quia hæc ex mente proferentium Deprecationis, sive Orationis ad Deum directæ vim habent: uti & ex usu Ecclesie Deum in Missæ Oratione

Secreta

Secreta ita deprecantis, *Laudis hostias immolamus, quibus & presentibus exui malis confidimus & futuris, & sacrificium laudis offerimus, ut propitius exequaris &c.* Quod autē verba aliquō modo Deprecatoria exigantur, planē liquet ex Apostolico illo, *Orent super eum, v. 14.* & usu Ecclesiæ, ab Oecumenicis Conciliis §. & cap. 1. *citt.* approbatō.

- Subiectum hujus Sacramenti est homo viator, baptizatus, ratione aliquando usus, & constitutus in infirmitate lethali, sive ista ex vulnere aut veneno, sive ex naturali & accidentario quocunque morbo proveniat: in quo statu constitutus Sacramentō hōc muniri potest, quoties post ejus susceptionem valetudine recepta in simile vitæ discrimen reciderit, ex Decreto S. Synodi Trident. *Sess. 14. cap. 3.*
51. Quamobrem extrema unctio deneganda non est senibus, ad mortis articulum deductis ipsā & solā senectute; quod ista quoque morbus sit: neque pueris usum rationis habentibus sufficientem ad peccandum & capacibus Sacramentorum Pœnitentiæ & Eucharistiæ: neque etiam furiosis & amentibus, qui rationis usum aliquando habuerunt, & Christianè vixerunt, ut Sacramentum hoc saltem interpretativè desiderarint: sicut id desiderasse præsumuntur, qui ex repentino morbo, vulnere, casu, omni sensuum usu sunt destituti, ut id externā aliquā actione vel signō petere non possint, Barbofa *de Offic. parochi cap. 22. à n. 12.*

Concedenda tamen hæc unctio non est perpetuō amentibus, neque iis etiam, quos ante amentiam in peccatum mortale vel excommunicationem incidisse, notorium esset: neque etiam passis sententiam capitalem, interituris naufragiō aut externā vi inferendā morituris, ut ex communi DD. sensu advertit *citt.* Laiman *cap. 4. n. 3.*

Dubium est de hujus Sacramenti recipiendi obligatione: quam per se cum S. Thoma in *4. disp. 13. art. 1. q. 3.* non agnoscat Navarrus *Manual. cap. 2. n. 16.* Covarruv. in *c. Alma p. 2. §. 2. n. 6. citt.* Suarez *disp. 44. s. 1. n. 1.* Laiman *cap. 7. n. 1.* & cæteri TT. vix unō aliorūve dissentiente; quod, licet multum conducens, necessarium tamen ad saluum remedium non sit: & de ejus receptione præceptum Divinum aut Ecclesiasticum non extet; cum supra relata Apostolica verba & Conciliorum de eo decreta de Mandatō latē, pro quavis ordinatione superioris sumptō & consilia quoque complectente, valeant exaudiri. Contra tamen, quia, si sacra istius unctio receptio infirmis præcepta esset, procul dubio Ecclesiastici interditi tempore fidelibus petentibus ministrari non prohiberentur, *c. Quod in re 11. de Penit. & remiss. de re. §. cæteris de Sent. excom. in 6.* &c. accidens tamen à venialis culpæ reatu communis verisimilius non esset, qui à Christo Domino institutum, in Ecclesia usitatum saluberrimumque hoc salutis præsidium in periculosissimo agone suscipere, cum posset commode, sine rationabili causa omitteret, *citt.* Suarez *l. n. 4. Laiman n. Palao p. 8. n. 2.* & Gobat *n. 8. 18.* à lethali culpa vix, & ne sic quidem, excusantes omissionem, procedentem ex contemptu, vel grave scandalum generantem, factissime ab eo, qui mortalis peccati confictus aliud Sacramentum recipere non possit: vel, sine ejus præsidio demonis animæque insidiantis tentationes non superandas, certō sibi persuaderet.

Minister Extremæ unctiois Sacramenti est presbyter, secundum Apostolicum illud, *Infirmatur quis in vobis, nō ducat presbyteros, v. 14. citt.* quō nomine non seniores aut primores in populo sed, vel Episcopos, vel ab his ritē ordinatos Sacra-

tos Sacerdotes intelligi, S. Synodus Tridentina declaravit *cit. Sess. 14. cap. 3. & can. 4.*

56. Esto autem validè, Sacerdos quilibet, licitè tamen Sacramentum hoc infirmo non ministrat, nisi jurisdictionem in istum ordinariam, ut proprius Episcopus vel parochus aliùsve similis curatus, vel ab illorum aliquo delegatam ullàve censurà Ecclesiasticà non impeditam habeat, adeò; ut Sacerdotes seculares alii & curati extranei, extra casum necessitatis, sine licentià ab illis accepta, vel ex secutura ratihabitione rationabiliter præsumpta infirmo Sacramentum hoc ministrare præsumentes, graviter peccent: Regulares verò, id secularibus clericis aut etiam laicis, extra casum illum, sine speciali licentià ministrantes, excommunicationem seclis Apostolicæ absolutioni reservatam ipsò factò incurrant, *Clement. 1. de Privileg. Secularibus*, inquam; quia Religiosis, tam clericis quàm laicis, & novitiis suis, imò etiam secularibus monasterio intra ejus septa servantibus, pauperibus hospitali suo receptis & similibus, quoties necessitas fuerit, Extremam unctionem ministrare Regulares permittuntur vi privilegiorum Apostolicorum, prout de Societate JESU habetur in ejus Privilegiorum Compendio *V. Familiarses §. 1. & V. Extrema unctio* & ostendit Suarez *Tom. 4. de Relig. tract. 10. lib. 9. cap. 4. à. n. 9.* de aliis verò Religiosis tradunt Tambur. *Tom. 2. de Jure Abbat. disp. 7. q. 3. & Gobat cit. tract. 8. à. n. 867.* cujusmodi privilegii *Clement. cit.* non obtinere, liquet ex ejus *pr. & sine.*

17. Parochi autem & curati alii subditis suis infirmis sacram hanc unctionem ministrare ratione officii ex Justitia tenentur; ut, qui illorum alicui hanc petitam sine justa causa denegaret, vel etiam differret, quando periculum est, ne eà non

munitus decedat, graviter peccaret; quòd, licet Sacramentum hoc absolutè non necessarium, utilissimum tamen sit: parochi verò iisque similes curati ad remedia non solum necessaria, sed valde utilia quoque, à Christo Domino instituta & Ecclesiæ generali usu recepta, fidelibus sibi subditis petentibus ministranda ex Justitia obligentur, *cit. Suarez disp. 44. f. 2. n. 1. Laiman cap. 7. n. 3. & Palao p. 8. n. 4.* Alii etiam Sacerdotes, proprio parochò absente, vel subdito suo petenti Sacramentum hoc ministrare recusante, ejus vices supplere eò saltem casu ex Charitate tenerentur, quò infirmus nullum aliud Sacramentum recipere posset; quòd in mortis articulo ita constitutus Extremam unctionem graviter indigere præsumatur; cum ex illius ministracione fortè pendeat salus ejus æterna, *Laiman cit. n. 3. in fine, & Palao n. 4.*

Causam autem, extra casum hunc, 58. Extremam unctionem infirmo denegandi vel differendi justam ipse etiam parochus verisimilius haberet, si, quod rarò, aliquando tamen evenire potest, epidemicæ lue grassante, illa infirmo, adhibita etiam omni cautelâ, ministrari non posset sine morali periculo infectionis: & non esset, qui ipsius deficientis in Sacramentorum ad salutem necessariorum ministracione vices subiret, itaque ea cæteris parochianis subtraherentur, *cit. Suarez f. 3. n. 20. & Palao n. 5.* Hactenus de Sacramentalibus. Nunc

ARTICULUS V. De Imperatoria & Regia Unctione.

SUMMARIUM.

59. *Ad exemplum Veteris in Nova Lege Imperatores,*
Tit 60. Roma-